Johan Nybom

Dannemora och Österby. Skaldestycken

P. Hanselli. Upsala. 1847.

– Läs mer om verket här

Det avbildade exemplaret tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Uppsala universitetsbibliotek och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:
https://lb.se/författare/NybomJ/titlar/DannemoraOchÖsterby/faksimil?om-boken

Permanent länk (URN):
https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb10417556-faksimil

DANNEMORA
OCH
ÖSTERBY.

Skaldestycken
af
Johan Nybom.

Upsala, 1847
P. HANSELLI.

Upsala Univ. Bibliotek

Sv. and.
Sv. liter.
Dikter.

Hofmarskalken, Ridderen ut Commendeuren m. m.
Högvälborne Herr Friherre B. v. Beskow.

med dispaste vördnad ut lackham-
het af
Jos. Futterer.

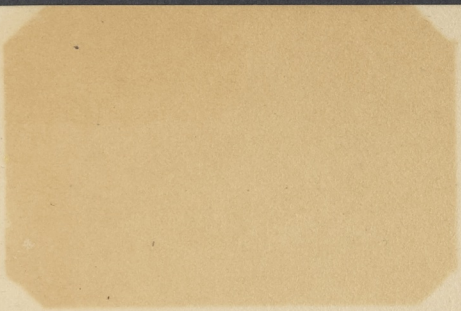

Danemora och Österby.

Dannemora och Österby.

DANNEMORA och ÖSTERBY.

Historiska anteckningar

af

Johan Ruben.

Uppsala 1847.

I Berlin.

DANNEMORA OCH ÖSTERBY.

Skaldestycken

AF

Johan Nybom.

Upsala 1847.

P. HANSELLI.

Till

Konungens

Troman, Kommendören af Wasa-Orden med st. Korset och Riddaren af Nordstjerne-Orden,

Högvälborne Friherre

P. A. TAMM.

Min längtans hvita svanor ofta draga
Till Dina salars enkelt höga prakt,
Der konsten täljer sin *och hjertats saga*
Med ord och åtbörd af en gudamakt;

Der dikten löser sina purpurvingar
Och lånar stämman af "Din *näktergal"*
Och Dig på samma gång en helsning bringar
Från hoppets kullar och från minnets dal;

Der späda barnbarn "farfars" lockar smeka —
En skön, leklysten och en hoppfull vår —
Och hvarje moln bort från Din panna leka
Med detta språk, som hjertat *blott förstår;*

Der folket med en tacksam glädje blickar
Upp till sin kärleks ädle patriark
Och mången bön för Dig till himlen skickar —
Enfaldens *bön, rik i sitt hopp och stark.*

Der skönheten utöfver land och vatten
Slår ut sin herrliga förklarings glans;
Der dagen dör i välljud, och der natten
Ljuft somnar på en yppig blomsterkrans.

Ett litet utkast *af Ditt hem jag målat,*
En blek kopia af Ditt *Österby,*
Hvars fägring har min enkla dikt bestrålat,
Som morgonen bestrålar nattens sky.

Flyttfogel är jag — kom jag för att skåda,
Hvad ryktet redan hade sagt förut;
Jag ville dröja, men jag fick ej råda —
Flyttfogelns dag är blott en skön minut.

Men nog vet jag, hvart tanken ofta smyger,
När den från dagens oro hvilar sig,
Och nog vet jag, hvartut helst sångmön flyger,
Till konsterna, *som fått ett* hem *hos Dig.*

DANNEMORA.

ÅT

Minnet af

LOUIS DE GEER.

Du vördar mannen med sitt svenska sinne,
Som byggde verk och tankar, lika stora,
Och söker du hans stolta äreminne,
Stig ned i grufvorna vid Dannemora.

Dannemora.

"Jord, som mig fostrat har och fädrens aska gömmer,
Folk, som ärft hjeltars land och deras dygder glömmer,
Ur skuggan af min dal jag helgar dig en sång!"

TEGNÉR.

Jag stod uppå en rik, en herrlig jord; —
Inunder jorden blommade en Flora
Af jernmängd malm, den yppersta i nord;
I berga-kungens slott i Dannemora
Thordönet rullade med slag på slag
I natten af en underjordisk dag.

Jag steg dit neder. — Diktens lätta slup
Utöfver mången mindre afgrund flyger,
Än dessa nattligt mörka, djerfva djup,
Der blicken hissnar, och der döden smyger
Så sakta, spårlöst invid lifvets rand
Och räcker dig, halft vinkande, sin hand.

In uti jordens moderlif jag for,
Dit blott en spöklik fackla vägen lyste,
Der natten och dess syster, fasan, bor...
Jag brann, som utaf vällust, och jag — ryste;
Jag liksom sökte skaparkornets frö,
Att dermed mata döden och sjelf dö.

Jag var vid målet. Djupt på djupet låg
En kolsvart sjö, uppå hvars tysta vatten
För evigt somnat både vind och våg,
Och på hvars nakna klippor bodde natten,
En natt, den ingen stjerna lyste opp,
En bleklagd bild utaf sjelfmördarns hopp.

Men snart min ande, i sin tvekan, fann,
Hur lifvets pulsar äfven här sig rörde,
Hur ej blott min och facklans eld här brann:
Arbetets eld och lust jag såg och hörde,
Och fjerran ur de mörka djupen samm
En helig psalm på milda vågor fram.

På djupet, som i höjden, thronar Gud,
Hans lof ur sjelfva bergets sköte stiger;
Det står ock smyckadt som en himmelsk brud
Och blygt sin andakt vid *Hans* kärlek viger.
Ja, tystna på vår jord de helga ljud,
Så skola *djupen* än lofsjunga Gud.

När psalmens toner tystnat, bergets röst
Sin kärlek uti *andra* toner löste;
Rikt qvällde de utur ett qvinnligt bröst,
Som helig olja på sin låga öste,
Som rasslet utaf svärd, klang af metall,
Nu ljödo deras friska, vilda svall.

Ho är du sköldmö, du, som sjunger så?
Hvad heter runan, som ditt hjerta diktar?
På denna skala *folkets* sånger gå,
I denna anda nordens ande biktar...
O, låt mig se, skaldinna, dina drag,
Liksom jag redan hört din sångs behag!

Nu svarade en man med silfverhår,
Med herrskaregestalt och later höga,
Och med sin grofva hand strök bort en tår,
En sällsam fremling, ur sitt blåa öga:
Du svenske yngling, jag vill svara dig,
Hvad ingen mensklig vishet lärde mig:

Då häfdens engel pekar mot vår strand,
Och något märkligt föregår i norden
Till ära eller nesa för vårt land,
Då brusa dessa toner under jorden,
Som varnande profeter. Dessa ljud —
De komma, yngling, ifrån bergets brud.

Ett fagerkindadt nattens barn hon är
Och dessa bygders höga skyddsgudinna;
I dagen kring de fulla former bär
Hon all naturens prakt, med makt af qvinna;
På djupet sitter hon, en kysk Vestal,
Vid flitens flammor i sin brudgums sal.

Beslöjad hennes barndoms vagga står
På djupet af en skön, men luftig, saga,
Der öfver morgondagg, i diktens vår,
De späda andebarn i gräset jaga;
Der fantasiens lätta jullar gå
Med purpursegel öfver vågor blå.

Af sång och saga blomstrar hennes mund,
Dess hjerta är en klangfull *jungfrugrufva,*
Der, såsom vågor öfver liljegrund,
Gå tankar höga och gå känslor ljufva —
Ett musikaliskt haf, som speglar af
Båd' jord och himmel, både lif och graf.

Och matta ekon utaf hennes sång
Försköna nejdens dalar, sjöar, kullar;
Så flitens möda här blir aldrig tvång,
Ty diktens källvåg öfver hjertat rullar
Och smyckar mödan, kläder hvart begär
Uti en drägt, som icke jordisk är.

Invid skattkammaren i Svithiod
Hon sitter vakande i tysta böner,
Att detta *jern,* den svenska jordens blod,
Som fordom, ännu fylla må dess söner;
Att mannamod och ära, kraft och dygd
Må smycka kung och folk och fädrens bygd.

Hon vet, hur mången lömsk och giftig vind
Nu stryker fram från öster och från söder
Och kritar hvit så mången ungdomskind
Och unkna känslor uti barmen föder,
Hur *örnen* spänner vingen mot vårt land
Och vädrar byten på de *frias* strand;

Hur Svensken jernet, som är nordens gull,
Mot utländsk yppighet — mot gift utbyter,
Hvarmed han lustigt tappar hjernan full
Och, raglande på fädrens grafvar, skryter
Om mannamod, som är blott — feberrus,
Och mannavett, som ligger uti grus;

Hon vet, hur lejonhuden bytes ut
Mot ormens hala skinn af svenske männer;
Hur *kraften* — Sverges gamla dygd — tar slut,
Hur *hedern* öppet man å båle bränner,
Hur split och afund maka bränderna,
Och Muskoviten klappar händerna.

Hon vet, hur oskuld börjar blifva fal
Och slumpas bort på gatorna och torgen;
Hur i den svenske riddersmannens sal
Snart anorna för armod gå i borgen;
Hur bonden landets gröda bränner opp,
Och så *lönnmördar* sitt och Sverges hopp.

Hon gråter, när hon detta vet och ser,
Och sorgen hennes kinders fägring målar;
Hon brottas med sin sorg: hon ber än mer,
Tills glad förtröstan utur ögat strålar.
I *kärlek* dömmer Gud, hon detta vet,
Och kärlek straffar med barmhertighet.

Så var den teckning, mig den gamle gaf
Af detta bergs förtrollande skaldinna,
Der han stod lutad mot sin fackelstaf,
En fackla sjelf, som tycktes snart nedbrinna;
Då plötsligt för mitt häpna öga står
En ädel jungfrus bild med lösta hår.

Hon stod framför mig, lik en hög profet,
Ur djupet sträcktes armarne mot dagen; —
Hon var så skön i qvinnans majestät,
Djerf siar-eld slog blixtar öfver dragen,
Och trotsig och dock ödmjuk på en gång,
Så bergets Vala började sin sång:

"Här, der den prisade kungsådran går
Af vida malmfält, outtömligt rika;
Der *natten,* huggen uti berget, står —
Den långa natt, som aldrig skall ge vika,
Härifrån jag tolkar för dig djupets ord,
O du min syndiga, min dyra, Nord!

"Tro ej de irrljus, tiden pekar på,
Som fladdra blott en stund och så förbrinna!
Guds stjernor evigt på sin himmel gå,
Kornblixtarne blott tändas och försvinna.
Tro blott, hvad evigt är uti ditt bröst,
Ej lustans vådeld, ej sirenens röst!

"Du är af gammal adel. — Ej som slaf
Du skyldre i pajazzodrägt för verlden!
Sitt trygg emellan dina stolta haf
Och väg på häfdens guldvigt dina värden!
Köp icke flärd — stöp kulor och gör krut,
Och vill du strida — här är *jern* till spjut!

"Stå herrlig, lik ett qväde af Tegnér,
På egen grund, den eviga graniten,
Och, huru hotfull faran på dig ser,
Med högrest panna, ärrig, väderbiten,
Klyf molnen, bada den i ljusa skyn,
Der karlavagnen rullar -- ej i dyn!

"Du får ej somna på din lagerbädd
Och tro dig vara rik — ej mer behöfva;
Nej, i stormhufvan bör du vara klädd,
Tillreds, att ingen *vågar* från dig röfva
De skatter, dem du gömmer i din famn:
Din gamla ära och ditt höga namn.

"Du är en *qvinna.* Båd' med list och flärd
Skall *frestarn* säkert äfven dig försöka;
Men kommer han, möt honom då med svärd
Och ej din skuld i häfderna föröka!
När qvinnans dygd är släckt, är qvinnan död,
Och hennes bål är hennes lustars glöd.

"Du svenske riddare! slå upp din borg
För kraften, äran, snillet och behagen!
Din största sorg bör vara Sverges sorg,
Din sköld bör vara blank och ren som dagen;
Ditt ärfda namn bör kunna helsas stort,
Af hvad du *sjelf*, ej af hvad *andra* gjort.

"Storsinnad dygd blott är det adelsbref,
Som tiden läsa vill, som *alltid* duger;
Det nycken eller slumpen fordom skref,
Går ofta nu och uppå egarn ljuger;
Förtjensten är det enda stamträd blott,
Som ståndar tryggt och skjuter friska skott.

"Predikare! se, templet öppet står —
Der är din plats att offra, lära, lysa
Och värma, som en paradisisk vår,
De arma, som i tviflets midnatt frysa,
Och bryta ned med himmelrikets ord
En sjelfförgudad *andes* vexlarbord.

"Du är för god för gatans lumpna lif,
Der meningarne, såsom pojkar, kifva;
Der yran blodskam, blott till tidsfördrif,
Med mången helig sanning plär bedrifva;
Ditt hem är kyrkans helga pelarsal,
Ej tanklöshetens galna karnaval.

"Du odalbonde! drag åstad med mod,
Vinn segrar på din jord med svett ock möda!
Skär djupt, skär kräftan ur ditt sjuka blod
Och låt dess gift ur alla ådror flöda!
Håll fast vid Gud, vid sanning ech vid rätt,
Så kan du frälsa än din gamla ätt!

"Naturen stöpte dig en gång af jern,
Med kraft och allvar penslade hon dragen;
Då hvarje hjerta var ett fästningsvärn,
Hvar hand var knuten och hvar klinga dragen,
När lejonet uti sin kula röt,
En darrning genom Europa bröt.

”Så är det icke nu. Så kan det bli,
Om ej du drömmer på en vissnad lager,
Om blott du låter anden vara fri
Och granna bojor ej på honom drager.
Nej, bojor höra österns slafvar till —
Låt blifva dem, om *svensk* du vara vill!

”Ej som en pyntad sköka, nej! som brud
Skall *Svea* träda upp i Hildings dansar;
Thor hennes brudgum är, och *han* är Gud,
Och *ungdomen* skall fläta hennes kransar —
En löftesrik, en herrlig riddarvakt,
Med harpans och med svärdets dubbla makt.

”Ett enda *hjerta* skall i norden slå,
Hugstora tankar lifva ädla sinnen,
Och underbara bragder skola gå
Och slå sin morgonglans kring gamla minnen,
Och nordens thron på obetvinglig mark
Skall stånda trygg och ärorik och stark.

"Och dånet af den svenska harpan skall
Gå fram, en jätteström, utöfver jorden,
Och bergens malm och kataraktens fall
Skall klinga — brusa, storma genom orden,
Och konstlös skönhet och en enkel prakt
Skall smycka känslans djup och tankens makt.

"Och detta *namn,* i hvilket alla gå
Att böja knä i himlen och på jorden,
Skall, som ett helgande insegel, stå
På allt, som tänkes och som sker i norden,
Och *ordet* med sin anda och sitt ljus
Skall skapa hvarje hem till Herrans hus."

Så jungfrun slutade sin sång. Dess röst
Var, som den sprungit ur mitt eget hjerta;
Ty sorg och kärlek brunno i mitt bröst
På härden utaf en onämnbar smärta;
Men smärtan klädde sig i offerskrud,
Fick vingar af en bön och flög till Gud.

Snart, som ett spädt, ett naket barn, hon låg,
Med armar, sträckta mot hans fadershjerta;
Ur tårars flod hon mot hans öga såg,
Tills uti frid sig löste upp all smärta,
Och bönen, lik ett doft af blommor, flöt
Från varma läppar i hans gudomsskött.

"Du Gud, som skyddat mina fäders jord
I tider utaf fara och af ära!
Låt djupets sång en gång bli verkliggjord
I dessa bygder, outsägligt kära
För den, som outsägligt älska kan
Det land, det folk, hvarför han bad och brann."

Min bön var slutad. Majestätiskt skönt
Thordönet nu i Dannemora rullar
Fram emot mig, som utaf hoppet krönt
Steg ned ifrån min andakts helga kullar,
Och jorden dånade ett återsvar —
Jag grät af glädje: o, jag bönhörd var!

Lätt som gazellen, jungfrun nu försvann
Vid gubbens hand uti de mörka schakten;
Men blicken, som i deras ögon brann,
Mig sade, att de voro bergets makter:
Den gamle var dess *tomte,* hon hans *brud* —
Den höga sierskan i diktens skrud.

Rörd såg jag mig omkring ännu en stund
I dessa jern- och stålbeprydda salar,
I denna skuggomhöljda tempel-lund,
Der facklor leka sol, der dundret talar,
Och så jag började min återfärd
Till ljusets och naturens glada verld.

O, hvilket skådespel! så *brudligt* skön
Naturen smålog i sin bröllopstimma.
Två himlar: en i höjden, en i sjön
Jag såg, en genomskinlig purpurstrimma
Låg öfver horizontens blåa rand,
Som samm i guld, lik ett hesperiskt land.

ÖSTERBY.

Österby.

"Auch ich im Arkadien war."
SCHILLER.

Uti gondolen af en sommarsky,
Som purprades af aftonsolens lågor,
Jag steg om bord och for till Österby
På genomskinliga och lätta vågor,
Och vägen blef mig ingalunda lång;
Ty den förkortades af skämt och sång.

Det måtte vara dock en herrlig färd
Att fritt få svärma kring från verld till verld
I munter sång; — se blommor, blommor bryta,
Och dem till sköna minneskransar knyta,
Se'n sänka dem ned i ett älskligt sköte,
Der alla kärleksgudarne stämt möte.

Så fogeln gör: dock — han är *fogel* han,
Men *jordens* skald, han sällan flyga kan,
Ty när de nalkas, sorger och bekymmer,
Liksom ett mörkrädt barn straxt sångmön rymmer
Och törs ej komma åter till sin vän,
Förr'n det är solljust i hans själ igen.
Men fogeln är välkommen i hvar lund,
Der får han fira fritt sin herdestund,
Der mötas mund och mund så mången gång,
Och hvarje kyss är themat till en sång —
Den sången är så eldig och så öm,
Som Adams, när han ur sin *första* dröm
Uppkysste Eva; — har du drömmen drömt
En enda gång, du honom *aldrig* glömt.

Men jag — jag eger ingen jordisk brud,
Som för mitt ve och väl i kärlek ömmar;
Jag har min luta blott och mina drömmar,
Dem jag i vaggan fick till skänks af Gud;
Men denna luta, som en qvinna, glöder
I salig bäfvan vid sin brudgums bröst;
Mig älskar hon och hon med mig förblöder —
Jag hennes *ande* är och hon min *röst*.

Förlåt! — som dufvor kuttra mina tankar —
Gondolen framme är, jag kastar ankar
Vid Österby, en vacker aftonstund,
I en af månljus rikt begjuten lund.

Liksom en fogel, lössläppt utur buren,
Jag hoppade omkring uti naturen,
Och allt, som kring mig i sin nattdrägt låg,
Med fantasiens öga jag beså̊g.
En blyg Najad låg månan der och myste,
Försilfrande de andetysta sund,

Och vågorna, som diamanter lyste
Uppå sin mjuka, lätta azurgrund;
Snöhvita svanor med de spända segel
Lätt krusade den lilla dammens spegel;
Allt kring mig syntes dröm och poesi,
Ett konstens och naturens féeri.
De *täflade,* men ingen syntes råda,
De voro syskon blott och sköna båda.
Här *konsten* sof uppå sin systers arm,
Och hon, *naturen,* kysste brodren varm;
Hur trånga hjernor dem med reglor skilja,
De skola vara *ett,* så är Guds vilja;
Det skönas urbild då först blifver klar
Och himmelen för jorden uppenbar:
Så qvinnan. *Konstlad,* afskyvärd hon är,
Ty hon *behagens* gördel icke bär;
En andelös, en sminkad marknadsdocka,
Hon knappt förmår att barn och narrar locka.
Men när hon konstens lätta gazer drager
Utöfver qvinnlighetens egen drägt,
Med alla Gratier och Chariter slägt;
Då först hon, såsom drottning, spiran tager,
Då först hon lifvets missljud kan försona,

Då bär hon menskligheten gyllne krona
På lockar, der behag och oskuld throna.

Vid *nya vägen*, i dess skugga sval,
Satt nu en trast, en nordisk näktergal;
Han satt och sjöng en liten älsklig sång,
Så rörande, så sorglig, men ej lång:
Hur skön i allt sitt armod var den sången,
Som ur ett *brustet* menskohjerta gången!
Den talte om en ljuf, en qvinnlig vän,
De tysta blomsterparkers herrskarinna,
Som skulle komma, ack! så snart igen
Till alla rosor, som för henne brinna,
Till liten trast, som bor i hennes lund
Och väntar på sin drottning hvarje stund.
Men ej hon kommer — snart är hösten inne,
Då finns den lilla sångarn blott som — minne,
Då han fått ro och sofver bland de döde,
Hans toner tystnat och hans bo är öde.

Jag vandrade framåt. En herrlig vård
Stod uti hjertat af en blomstergård:

Ett *minnets* hvalf på pelare af bön,
Det speglar sig uti den lilla sjön.
En sinnrik tanke så här sammanväfver
Det sköna, som har dött, med det som lefver. —
Hur ljuft att känslans offer få förtro
Åt alla blomsterverldens rena englar,
Som vaggande på röda, hvita stänglar,
Vestaliskt vaka öfver minnets ro.

Uppå palatsets gårdar nu jag kom.
På hvarje sida var en helgedom:
Till höger *tron* och *vetandet* till venster,
Och ur palatsets månbelysta fenster
Såg *konsten* ut och räckte dem sin hand
Och lade länge skilda hjertan samman:
Tre voro lågorna, men *en* var flamman.

För *anden* — konsten, vetandet och tron
Predika blott en *enda* religion,
Och deras tempel är en stor rotunda,

Med glänsande och höga kolonnader,
Der himlens ljus ur alla fenster strömmar
I djupa tankar, toner, färgers drömmar,
Som lysa opp de herrliga arkader
Och skarorna, som nedanföre blunda.

Jag trädde in uti palatsets salar,
Der färger glöda och der marmorn talar
Och konstens genius vakar i hvart rum,
Med slutna läppar, men ändå ej stum.
Han talar till ditt öra ej, men — öga,
I bilder ljufva och i bilder höga,
Och har du sett en gång hans färgers prakt,
Du rörd och ödmjuk ned din hjessa böjer;
Ty allt, som *andas* rundtomkring dig, röjer,
Att du nu står inför en gudamakt,
Som evighetens förlåt djerf upprullar,
Och låter dig få se en himmelsk syn
Af taflor, tappade af morgonskyn,
Och diktade på paradisets kullar.

I detta vexlande och rika hvimmel,
I denna svällande och sköna vår
Olympen midt uti de kristnas himmel
I oförgänglig, yppig fägring står.
Hvar grupp syns lefva, hvarje bild här andas,
Det stora samman med det ljufva blandas
I omedveten, praktfull harmoni —
Allt här är *sanning* — allt är *poesi.*

Se denna *Hebe,* som din själ förtjusat
Och redan dig, liksom sig sjelf, berusat —
Från Gudarnes Olymp hon störtad är,
Men sin Olymp hon funnit åter här.
Se, huru *Paris* tyst på äpplet väger,
Och hur hans öga, som hans hjerta, säger:
Hon, *Venus,* är ändå den skönaste,
Som menniskor och gudar kunna se;
Hon, hvilken hafvets silfvervåg nyss tvagit,
Som nyss det lätta skönhetsbältet dragit
Omkring de mjuka liljehöfterna
Och nu i glansen af en yppig vår

I naken fägring för hans öga står.
Den skönaste i varelsernas kedja,
Hon, hvilken sjelfva gudarne tillbedja,
Korförerskan uti de ungas dansar,
Prydd med en evig ungdoms blomsterkransar,
Nu herrskar här ibland de Svenska berg,
Född utaf hafvets skum med *Fogelberg*.

Men älskar du nu färgens under njuta,
De skimrande, uti sin varma dag,
Så tag min hand och gör med mig ett slag
I dessa gallerier, som omsluta
Båd' jord och himmel i ett sammandrag.
Här, ibland dessa konstens rika under,
Bli dagar timmar, timmarne — sekunder,
Här firar snillet sin odödlighet,
Här alla murar ropa: evighet.

Betrakta detta barn, som stilla gömmer
Sin ljufva fägring i en moders famn:

Det ler i sömnen, se, hur himmelskt drömmer
Det på sitt örongott i fridfull hamn.
O, det är Gud, den helige, din broder,
Som kom blott för att lida och försona
Och vann sig kärlek och en — törnekrona,
Och qvinnan bredvid är Jesu moder.
Ej denna tafla någonsin blir stum,
Hon är herrligt evangelium
Om tron och kärleken och Jesum Krist
Utaf en färgernas evangelist. —
Der borta får en älsklig grupp du skåda,
Förenad med en helig slägtskaps band;
Två mödrar, i sin *ömhet* sköna båda,
Och tvenne gossar följa deras hand.
Det *Jesus* och *Johannes* är — du känner
Väl dina aldraförsta barndomsvänner.
Den undersköna taflan fördes först
På djupet af en engels varma själ,
Och engeln — målarn — hette *Rafaël*,
Ibland de store stor, i *stilen* störst. —
Der vandrar du förbi en *Magdalena*,
Som uti mången afgrund fallen var;
Men, "derför att hon mycket älskat har",

Fått nåd i den försoning, som allena
Borttager synden, syndaren kan rena.
Hon mycket ångrat, hon har bedit, brunnit,
Mot korset lutad både natt och dag,
Hon brottats med sin Gud, till dess hon vunnit;
Nu salighet bestrålar hennes drag.
O, den som denna tafla måla vågat —
Maria Magdalenas *inre* strid —
Har säkert ock i *samma* skärseld lågat
Och mycket kämpat, förrän han fått frid.

Hvem har ej gifvit villorna sin gärd!
Ack! ingen känner hvad som konstnärn lider!
Hvem steg väl neder i *hans* inre verld
Och mätte djupet af de tysta strider,
Som uti eld på andens mars-fält stå!
Nej, hopen dömma vill ändå och så
Den i sitt blinda öfvermod förglömmer,
Att det är icke — han, men *Gud,* som dömmer.

Guds rike är ej utaf denna verlden.
De skiljas af ett svall — ett *syndafall;*

Men konstnärn är dess vigde prest: han skall
Predika det i bilder, färger, toner,
Han intar en af mensklighetens throner
Och han har nyckeln till de högre zoner.

Höjd öfver stundens tadel eller lof,
Han dåras ej af guldet eller flärden.
Behagen tjena i hans tysta hof,
De späda englabarn från andra verlden.
Han fångar himlens eld och tecknar af,
Hvad han på jorden och i himlen finner;
Hvad gör det, om derunder han förbrinner:
Hans glömda graf är dock en — *kungagraf.*

Du konstens sköna helgedom, *farväl!*
I dina salar blir det aldrig öde;
Ty de befolkas af de store döde;
Jag går, men lemnar qvar min varma själ —
Du konstens helgedom, farväl, farväl!

Jag gick i *Bruket* ned. — Jag ville skåda,
Hur eld och menniskor arbeta båda,
Hur jernet uti flammor ryggen böjer
Inunder friska, täta hammarslag;
Ty härdig möda ock min blick förnöjer,
Och masugnslågan har ock *sitt* behag.

Det var en liten *stad*, jag gick uti;
Men icke en af dessa Svenska städer,
Der öfverallt man på ruiner träder,
Der man kan *allt*, blott ej förtjusad bli;
Utöfver allt, som bulnader, de ligga
Båd' här och der på fosterjordens kropp;
En kanske nämns der rik — de andra tigga
Och äta bygden rundtomkring sig opp. —
Nej, hvar jag såg, till höger eller venster,
Satt prydlighet och flit i alla fenster,
I hvarje portgång mötte mig "Guds frid".
— Jag drömde mig uti en bättre tid —
Och rörd jag hviskade mitt "Gud välsigne"!

O, den som skapat denna trefna lycka
Och strött välsignelser omkring sin gård;
Hans fadershand jag ville tacksamt trycka —
Mitt *hjerta* tecknat här hans minnesvård.

Se så. — Gondolen åter framme är —
Du lätta drake! hvart bär nu väl färden?
I hvilken vrå utaf den vida verlden
Vill nu du från din lustfärd lägga till?
Åh, det gör mig detsamma, hvart du far;
Jag är nu rik, nu jag ett minne har
Af, att "ock jag uti Arkadien var."

Anmärkningar.

Louis de Geer, född 1587, inkom i Gustaf II Adolfs tid från Holland till Sverige och blef stamfader för den härvarande De Geerska ätten. Bergshandteringen befann sig, före denne De Geers tid, på en mycket låg ståndpunkt. Så smiddes t. ex. år 1552 vid Dannemora hytta, endast mellan 80 á 90 skeppund jern. De Geer införde ny smidesmethod, ännu känd under namn af den Vallonska, och införskref arbetare af alla slag i de till bergshandteringen nödvändiga yrken. Han skapade således ett nytt lif i både bergs- och brukshandteringen, så att Dannemora grufvor, med allt skäl, kunna sägas hafva hufvudsakligen De Geer att tacka för, hvad de nu äro.

Jungfrugrufvan, utmärkt för sina vackra och klangfulla ekon, är en af de djupaste grufvorna vid Dannemora.

Nya vägen, tätt bevuxen med löfträd och anlagd i sjelfva herregårdsdammen, är en af Österby bruks vackraste promenader.

Monumentet, modelleradt af Göthe, är upprest af Baron Tamm till minne af Fru Anna Johanna Grill. Hvalf och pelare af tackjern, hvila på huggna granitblock.

Då man inkommer på borggården, är kyrkan till höger; i venstra flygeln finns bibliotheket, mellan 5 à 6000 volumer.

Hebe, modellerad af *Byström.*

Venus och *Paris* i marmor, modellerade af *Fogelberg*.

Maria med barnet utaf *okänd*.

Maria och Elisabeth med de heliga barnen, af *C. H. Champagne*, efter teckning af *Rafaël*.

Maria Magdalena, Bolognesisk tafla.

Bruket har för öfrigt tvenne stångjernshamrar, en masugn, en rostugn, en stålugn, tvenne mindre hamrar, en kalkugn, tvenne qvarnar och ett stort tröskverk, utom en mängd andra verkstäder. Folkmängden närmare 600.

Pris: 16 sk. bko.

UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK
16000 001665485

Nybom. Gunnemara och Österbg. Ups. 1847.

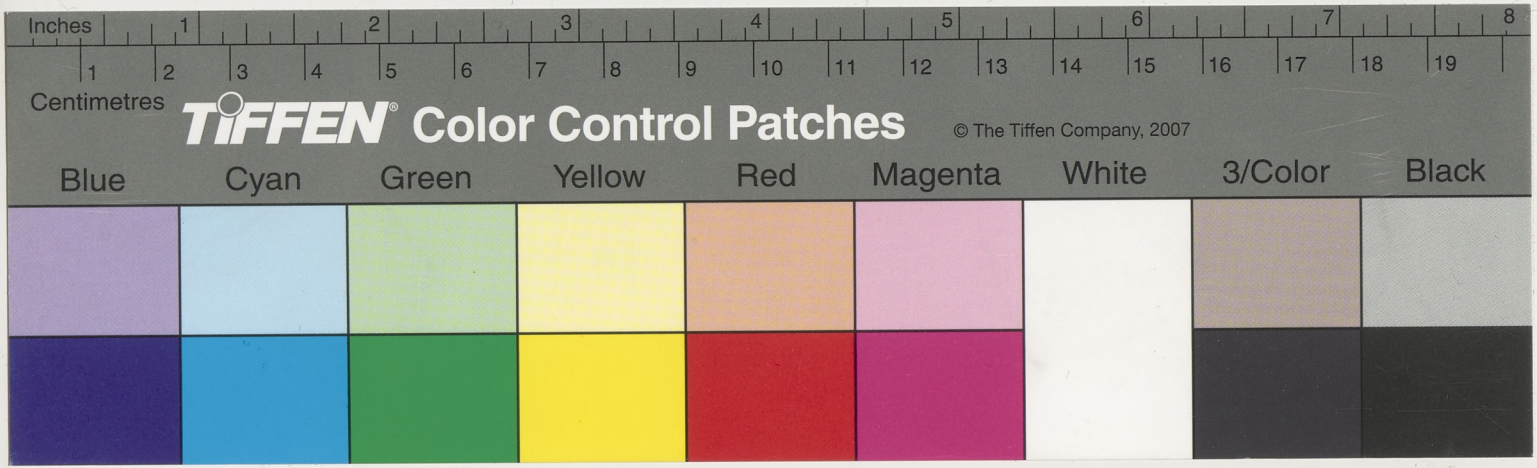
Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
Centimetres
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
TIFFEN® Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black